

■ TRIBUNA POLITICA

Da la plivalur da la plurilinguitad

DA MARTIN JÄGER,
CUSSEGLIER GUVERNATIV

Graubünden – Grischun – Grigioni è l'unic chantun triling da nossa Svizra quadrilingua. Gia per quest motiv essan nus quasi stads predestinads d'ans metter a disposiziun sco ospitant per il congress da barat da quest onn da la Fundaziun ch per la collavuraziun federala. La Fundaziun ch cun sedia a Soloturn vegn purtada cuminaivlamain da tut ils 26 chantuns. Ella promova la chapientscha tranter las cuminzas linguisticas e culturas sco er la collavuraziun tranter ils chantuns e cun la confederaziun.

Il congress da barat 2013 a Cuira steva sut il motto «Barat sco project pedagogic». En quest connex è vegnì stgaffi in lieu d'inscunter per persunas d'instrucziun da tut ils stgalims, per direcziuns da scola, per docentas e docents, ma er en general per persunas interessadas vi da la furmaziun. Al 6avel congress da quest gener èn sa participadas quest onn per l'emprima giada represchentanzas da propri tut ils 26 chantuns. Ensemen cun mia collega da la regenza dal chantun Giura – il lieu d'organiziun dal proxim congress da quest gener – hai jau dastgà beneventar a la SAP dal Grischun ils blers giasts en tut las

quatter linguas naziunals.

Il barat linguistic e la plurilinguitad n'èn betg mo stads ils temas da l'inscunter da quest onn a Cuira, els èn er ina part integrala essenziala da las incumbensas, cun las qualas mes departament grischun d'educaziun e da cultura sto sa fatschentar. Els èn er cumponentas centralas entaifer tut l'administraziun chantunala ed ultra da quai ina realitad vivida en las effectivamain 150 vals da noss chantun.

Ultra da la plurilinguitad datti en il Grischun in'ulteriura parallela cun la situaziun linguistica en Svizra: Quai è in cler dischequiber tranter ina gronda e ferma majoritad linguistica e minoritads linguisticas relativamain pitschnas che pon sa far valair savens mo cun fadia. Questa diversitad chaschuna en il sector da las linguas uffizialas e da las lin-

guas da scola in spectrum d'incumbensas fitg differentas e per part extremamain pretensiusas. Latiers tutga per exempel la sfida d'adattar il nov Plan d'instrucziun 21 als basegns speziels dal Grischun. U sco auter exempel actual: Il cumbat tranter las linguas naziunals e l'englais – ina tematica che ans vegn ad occupar vinavant er il proxim temp en la politica da scola dal Grischun.

En connex cun las linguas chantunals discurs jau sapientivamain da «sfidas» – e betg forsa da «problems!» Perquai che la plurilinguitad – saja quai en il Grischun u en Svizra – duai esser en emprima lingia insatge che fa plaischair e che enritgescha nossa vita; ella duai vegnir resguardada sco schanza e betg sco impediment. En quest connex vulesch jau duvrar in citat da Johann Wolfgang von Goethe quasi gia memia enconuscent, ma che tutga tuttina precis la nota: «Uffants duain survegnir duas chaussas dals geniturs: ragischs ed alas.»

Las ragischs èn – per las linguas – ils dialects locals e la diversitad linguistica al lieu; las alas èn nossas linguas da standard e l'englais – tut da ses temp ed a ses lieu; betg sco concorrenza, mabain sco cumplettaziun, fructificaziun ed enritgiment vicendaivel.